

Samtidens raseri

Vi lever i en brytningstid – mellan en gammal ordning och en oviss framtid.

Högerradikala och ultranationalistiska rörelser har inte varit så populära som i dag sedan andra världskriget. Deklarationen om de mänskliga rättigheterna och flyktingkonventionen skapades efter andra världskriget för att återställa människovärdet som ett fundament i återuppbyggandet av det demokratiska samhället och goda internationella relationer. Det fundamentet hotas nu på allvar av växande ultranationalistiska krafter vars hatiska retorik har tillåtits påverka samhällsdebatten och politiken.

Samtidigt har klimatkrisen visat hur oförmöget det internationella samfundet – där fossilenergibolagens lobbyning tillåts sabotera arbetet mot klimatuppvärmningen – är att åtgärda de massiva utmaningar vi står inför.

Här har vi de unga klimataktivisterna, med **Greta Thunberg** i spetsen, som visar sitt raseri mot de äldre generationerna och den internationella makteliten som inte hittills, och fortsättningsvis inte gör något för att stävja utvecklingen. Också klimataktivisterna översköls dock av hatiska uttalanden från vita medelålders män som med alla medel försöker fortsätta med *business as usual*.

En protestvåg sköljde över världen förra hösten. När jag besökte Stockholm i oktober snubblade jag över en demonstration där Chiles flagga vajade sida vid sida med det kurdiska självstyrområdet Rojavas flagga och den irakiska flaggan. Det var en manifestation som samlade människor för att sympatisera med protesterna som pågår från Chile i Latinamerika, Libanon och Irak i Mellanöstern till Hong Kong i Asien.

Finns det någon koppling mellan dessa protester som har blossat upp ungefär samtidigt? Finns det någon gemensam nämnare i det missnöje som har fått framstå unga att i stora massor gå ut på gatorna och protestera mot det politiska styret?

The Guardian Weekly (1.11.2019) pekar ut några faktorer. Förutom en undertryckt demokrati, pekas en stagnerad medelklass ut som utlösande faktor för protesterna runt om i världen. Tidningen konstaterar att ekonomiskt miss-

nöje inte är drivkraften bakom alla protester, men att de ökande inkomstklyftorna radikaliserar i synnerhet många unga världen över.

Sedan 1980-talet har inkomstklyftorna ökat globalt. Forskning har visat att det inte är den absoluta fattigdomen utan inkomstskillnadernas storlek som påverkar ett samhälles stabilitet. Om inkomstklyftorna blir alltför stora är det svårare att upprätthålla sammanhållningen i ett samhälle. Chile är ett exempel på ett land som sett till medelinkomst är ett rikt land, men där välståndet är väldigt ojämnt fördelade, och där demonstranterna krävt bland annat större ekonomisk jämlikhet och bättre offentlig service.

De nordiska länderna har haft små inkomstklyftor. Men inkomstklyftorna har ökat mera i Finland, Sverige och Danmark än genomsnittet bland OECD-länderna.

I Sverige har inkomstklyftorna under de senaste åren ökat mest av alla OECD-länder.

I Sverige har inkomstklyftorna under de senaste åren ökat mest av alla OECD-länder. I Finland kan man se en tydlig vändning efter 1992, mitt under landets ekonomiska depression. Då börjar den rikaste tio procenten dra ifrån samtidigt som inkomsterna för de fattigaste minskade på grund av åtstramningspolitiken.

I Europa har det mest högljudda missnöjet mot den rådande samhällsordningen kommit från ett höger-radikalt och ultranationalistiskt håll, till skillnad från de ovannämnda proteströrelserna i andra delar av världen. I detta nummer av *Ikaros* behandlas bland annat den växande högerradikala och fascistiska vreden, men också hur raseri inom antifascistiska rörelser har setts som en produktiv kraft för att mobilisera motstånd mot fascism.

Emma Strömberg,
gästredaktör för *Ikaros* 1/2020.

